HÖGSTA DOMSTOLENS

BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 12 september 2022 Ö 5768-21

PARTER

Klagande

JE

Motpart

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

SAKEN

Ersättning till offentlig försvarare

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut 2021-09-22 i mål B 1383-21

_____

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen ändrar hovrättens beslut och bestämmer att JE ska få ersättning av allmänna medel med ytterligare 4 831 kr, varav 3 262 kr avser

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax -
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadomstolen.se

Expeditionstid
08:00–12:00
13:15–16:00

tidsspillan, 603 kr utlägg och 966 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

JE har yrkat att Högsta domstolen ska tillerkänna honom den ersättning för tidsspillan och utlägg som han begärt i hovrätten.

Justitiekanslern har inte haft något att invända emot att JE tillerkänns den begärda ersättningen.

SKÄL

Bakgrund

1. Hässleholms tingsrätt förordnade JE som offentlig försvarare för en person som hade åtalats för stöld. Vid huvudförhandlingen i tingsrätten inställde sig inte den tilltalade. Målet avgjordes i hans frånvaro och han dömdes i enlighet med åtalet till villkorlig dom och dagsböter. Den tilltalade överklagade domen till Hovrätten över Skåne och Blekinge.

2. Hovrätten kallade klaganden och JE till huvudförhandling i hovrättens lokaler i Malmö. Dagen före huvudförhandlingen kontaktade hovrätten JE per telefon och via mejl med fråga om han ville närvara vid huvudförhandlingen via videolänk från Hässleholms tingsrätt. JEs slutliga svar var att han ville närvara på plats i hovrättens lokaler. Hovrätten svarade att rättens ledamöter skulle informeras om att han avsåg att närvara på plats i Malmö.

3. Vid sammanträde för huvudförhandling i hovrätten inställde sig JE men inte klaganden, varför överklagandet förföll. JE yrkade ersättning för två timmars arbete, tre timmars tidsspillan för resan mellan Hässleholm och Malmö samt vissa utlägg.

4. Hovrätten tillerkände JE ersättning för arbete med yrkat belopp och för tidsspillan om 30 minuter, vilket motsvarande vad han hade tillerkänts för det fall han närvarat via videolänk från Hässleholms tingsrätt. Som skäl för beslutet anförde hovrätten att JEs personliga närvaro i Malmö, med hänsyn till omständigheterna, inte varit nödvändig för att tillvarata klagandens intressen.

Frågan i Högsta domstolen

5. Frågan i Högsta domstolen är om JE har rätt till ersättning för tidsspillan och utlägg på grund av inställelsen i rättssalen, trots att han erbjudits att delta via videolänk från den ort där han har sin verksamhet.

Inställelse till sammanträde

6. Den som ska delta i ett sammanträde inför rätten ska infinna sig i rättssalen eller där sammanträdet annars hålls. Om det finns skäl för det och det inte är olämpligt, får rätten besluta att den som ska delta i ett sammanträde ska delta genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring (se 5 kap. 10 § rättegångsbalken). Bestämmelsen omfattar alla som på något sätt deltar i ett sammanträde inför rätten.

7. En förutsättning för att en person ska kunna delta via videolänk är alltså att ett sådant deltagande inte är olämpligt med hänsyn till ändamålet med personens inställelse och övriga omständigheter. Vid rättens prövning av ändamålet med personens inställelse bör hänsyn tas framför allt till vilken roll personen har, målets karaktär och vad som ska avhandlas vid sammanträdet. Utgångspunkten är att ändamålet med sammanträdet och personens deltagande ska bli tillgodosett även om en person deltar via videolänk (se prop. 2004/05:131 s. 225).

8. Om en person har kallats att delta i sammanträdet via videolänk kan rätten inte hindra att den som har kallats i stället infinner sig i rättssalen. I förarbetena till regleringen uttalas att om rätten kallar annan än part att delta

vid ett sammanträde via videolänk, innebär det samtidigt ett ställningstagande i frågan om nödvändigheten av personens närvaro i rättssalen, vilket skulle kunna påverka rätten till ersättning för en inställelse där. (Jfr prop. 2004/05:131 s. 91 f.)

Offentlig försvarares rätt till ersättning

9. En offentlig försvarare ska kallas till huvudförhandlingen, liksom till andra sammanträden inför rätten (se 21 kap. 9 § tredje stycket rättegångsbalken).

10. Enligt 21 kap. 10 § första stycket har en offentlig försvarare rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt. Med tidsspillan avses tid då produktivt arbete med något uppdrag inte kan utföras trots att den ersättningsberättigades arbetstid tas i anspråk. Vanliga typer av spilltid är restid och väntetid.

11. När en offentlig försvarare har kallats att delta i ett sammanträde i rättssalen – och beslut om deltagande via videolänk alltså inte har fattats – är utgångspunkten att försvararen har rätt till ersättning för kostnader som uppkommer för tidsspillan och resa till och från den ort där sammanträdet hålls; det är fråga om sådant som uppdraget kräver.

Bedömningen i detta fall

12. Hovrätten kallade såväl JE som hans huvudman att inställa sig till huvudförhandling i hovrättens lokaler i Malmö.

13. Hovrätten erbjöd JE att delta vid huvudförhandlingen via videolänk från Hässleholms tingsrätt. JE tackade emellertid nej till det erbjudandet. Något beslut om deltagande via videolänk fattades inte.

14. Den ursprungliga kallelsen gällde således för hovrättens sammanträde och JE hade därmed att utgå från att han skulle infinna sig på plats i Malmö.

Det skulle för övrigt framstå som olämpligt om JE som offentlig försvarare deltog via videolänk från Hässleholm samtidigt som hans huvudman hade infunnit sig i Malmö.

15. Vid dessa förhållanden har den tidsspillan och de utlägg som JE har begärt ersättning för krävts för uppdragets utförande. Det yrkade beloppet är skäligt.

16. Hovrättens beslut ska därmed ändras och JE ska tillerkännas begärd ersättning.

_____

_____ _____ _____

_____ _____

I avgörandet har deltagit justitieråden Gudmund Toijer, Johnny Herre, Svante O. Johansson (referent), Cecilia Renfors och Johan Danelius
Föredragande har varit justitiesekreteraren Johanna Siesing